

УДК 349.2:351.74(477)

Сергій Миколайович БОРТНИК,

доктор юридичних наук, доцент,

проректор Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5281-6007>

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЄДНОСТІ
ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
УКРАЇНИ**

Подальша розбудова та становлення України як європейської держави потребують усебічного реформування системи правоохоронних органів. Стара міліція, яка, власне, була спадщиною

Радянського Союзу, здебільшого використовувалась як карально-репресивний механізм, засіб боротьби з неугодили за вказівкою згори, що, в свою чергу, призвело не лише до зростання злочинності в країні, а й до збільшення рівня недовіри населення до правоохоронних органів, а як результат – і до всієї держави взагалі. Саме тому логічним та виправданим кроком було створення Національної поліції України, яка стала докорінно новим центральним органом виконавчої влади, покликаним служити суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]. У свою чергу, створення Національної поліції обумовило необхідність ухвалення цілої низки нормативно-правових актів, дію яких спрямовано не лише на те, щоб регулювати діяльність зазначеного центрального органу виконавчої влади, а і щоб забезпечити належну реалізацію трудових прав працівників поліції. Зазначимо, що правове регулювання трудових прав працівників поліції є складним процесом, який передбачає застосування як норм трудового права, так і особливих норм.

Варто зацентувати, що єдність правового регулювання означає, що норми трудового права встановлюють основні трудові права, які гарантуються державою для всіх категорій працівників, зокрема і для тих, що проходять службу в Національній поліції України. Єдність правового регулювання трудових прав забезпечується цілою низкою централізованих нормативно-правових актів, основними серед яких є Конституція України та Кодекс законів про працю України (далі – КЗпП).

Отже, норми Конституції України та КЗпП України мають загальний характер, вони є основними централізованими нормативно-правовими актами, які забезпечують єдність правового регулювання трудових прав працівників, зокрема і працівників поліції. Однак слід зазначити, що, крім централізованих документів, єдність правового регулювання забезпечується цілою низкою спеціальних законів трудового права, в яких більш детально розкривається зміст основних трудових прав працівників, визначених у Конституції та Кодексі законів про працю України. Такими нормативно-правовими актами, наприклад, є закони України «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про колективні договори і угоди», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та багато інших. Крім того, єдність правового регулювання трудових прав працівників забезпечується і цілою низкою підзаконних нормативно-правових актів.

Із зазначеного вище випливає, що в нормах трудового законодавства досить повно та змістовно розкривається сутність трудових

прав працівників різних категорій, зокрема і працівників поліції. Проте слід зазначити, що ефективне здійснення правового регулювання трудових прав працівників Національної поліції України є неможливим без диференціації. Необхідність диференціації правового регулювання трудових прав працівників Національної поліції пов'язується насамперед із специфічним адміністративно-правовий статусом працівників поліції. Диференціація правового регулювання їх трудових прав забезпечується Законом України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 року, який визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України [1]. Крім того, у зазначеному нормативно-правовому акті наголошується, що за поліцейськими зберігаються всі права, визначені для громадян України Конституцією та законами України, крім обмежень, які встановлюються у цьому законі.

Аналіз норм згаданого вище нормативно-правового акту дає нам змогу дійти висновку, що диференціація трудових прав працівників поліції є незначною. Майже всі трудові права, що визначаються в спеціальних нормах, дублюють трудове законодавство України чи посиляються на нього. Проте справедливо було б наголосити на існуванні певної диференціації у їх правовому регулюванні, зокрема такому.

По-перше, в Кодексі законів про працю України зазначено, що одним із трудових прав працівників є прав на страйк. Однак у статті 62 Закону України «Про Національну поліцію» вказано, що працівник Національної поліції України не може організовувати страйки та брати в них участь.

По-друге, і в трудовому, і в спеціальному законодавстві зазначається, що в органах (закладах, установах) поліції з метою захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів поліцейських відповідно до вимог законодавства можуть утворюватися професійні спілки. Крім того, в Законі України «Про Національну поліцію» наголошено, що обмеження прав професійних спілок поліцейських порівняно з іншими професійними спілками не допускається [1]. Однак у цьому ж нормативно-правовому акті зазначається, що професійним спілкам працівників поліції та їх членам заборонено організовувати страйки або брати в них участь, а отже, можна говорити про існування певної правової колізії.

По-третє, диференціація правового регулювання трудових прав працівників поліції передбачає не лише встановлення обмежень, її також спрямовано на розширення змісту окремих трудових прав. Так, наприклад, відповідно до Закону України «Про Національну

поліцію» за кожний повний календарний рік служби в поліції після досягнення п'ятирічного стажу служби поліцейському надається один календарний день додаткової оплачуваної відпустки, але не більш як п'ятнадцять календарних днів.

У підсумку справедливо зазначити, що єдність правового регулювання трудових прав працівників Національної поліції полягає у тому, що норми трудового законодавства визначають базові, ключові трудові права працівників поліції. Однак, ураховуючи специфічні обов'язки та повноваження, надані працівникам поліції для виконання посадових обов'язків, можемо констатувати, що диференціація правового регулювання трудових прав працівників Національної поліції України є необхідною, при цьому вона не суперечить нормам чинного законодавства України, а навпаки, надає можливість найбільш ефективного та якісно забезпечити реалізацію зазначених прав. Усе викладене нами вище вкотре підтверджує важливість існування принципу єдності та диференціації правового регулювання трудових прав усіх категорій працівників, зокрема і працівників поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 03.04.2021).

Одержано 04.04.2021